

DECIZIA nr. 795 din 3 decembrie 2019

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 67 alin. \(2\) din Legea nr. 272/2004](#) privind protecția și promovarea drepturilor copilului

EMITENT • **CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

Publicat în [MONITORUL OFICIAL nr. 169 din 2 martie 2020](#)

Data intrării în vigoare 02-03-2020

Valer Dorneanu	- președinte
Cristian Deliorga	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Irina Loredana Gulie	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu.

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 67 alin. \(2\) din Legea nr. 272/2004](#) privind protecția și promovarea drepturilor copilului, excepție ridicată de Radu Gabriel Patriche, în calitate de curator special al pârâților Ciprian Nederi și Luana Gabriela Nederi în Dosarul nr. 3.424/110/2017 al Tribunalului Bacău - Secția I civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.204D/2018.
2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.
3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, invocând în acest sens jurisprudența Curții Constituționale în materie, respectiv [Decizia nr. 163 din 26 martie 2019](#).

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 15 iunie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 3.424/110/2017, Tribunalul Bacău - Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor [art. 67 alin. \(2\) din Legea nr. 272/2004](#) privind protecția și promovarea drepturilor copilului. Excepția a fost invocată de Radu Gabriel Patriche, în calitate de curator special al pârâților Ciprian Nederi și Luana Gabriela Nederi într-o cauză având ca obiect soluținarea cererii formulate de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău pentru înlocuirea măsurii plasamentului în regim de urgență cu măsura plasamentului pentru un minor.
5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată că prevederile legale criticate creează o situație discriminatorie între persoanele care se încadrează în ipoteza juridică a normei criticate, cărora nu li se solicită acordul în vederea prestării unui număr de ore de muncă lunar, în cadrul unor acțiuni sau lucrări de interes local, pe de o parte, și persoanele cărora li s-a aplicat pedeapsa închisorii, care poate fi amânată, respectiv, a cărei exercitare poate fi suspendată, sub supraveghere, în condițiile [art. 83](#) și, respectiv, [art. 91 din Codul penal](#), dacă infractorul și-a manifestat acordul de a presta muncă neremunerată în folosul comunității. Astfel, se arată că este creată o inegalitate juridică, prin reglementarea diferită a existenței sau nu a acestui acord. De asemenea, se mai arată că prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale referitoare la interzicerea muncii forțate, invocând în acest sens Hotărârea din 23 noiembrie 1983 a Curții Europene a Drepturilor Omului, pronunțată în Cauza Van der Mussele împotriva Belgiei, cu referire la definirea noțiunii de „muncă forțată”.
6. Tribunalul Bacău - Secția I civilă apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens arată că dispozițiile legale criticate se încadrează în excepția reglementată de [art. 42 alin. \(2\) lit. c\) teza a doua din Constituție](#), iar obligarea părinților apti de muncă la a contribui în acest fel la cheltuielile suportate din bugetul de stat pentru întreținerea copiilor lor se află în strânsă legătură cu obligația stabilită de [art. 402](#), [art. 525 alin. \(1\)](#) și [art. 529 alin. \(2\) din Codul civil](#). Modalitatea în care se execută obligația de întreținere nu presupune exclusiv acordarea unei sume de bani, ci, dimpotrivă, se referă și la asigurarea celor necesare traiului și, după caz, a cheltuielilor pentru educare, învățatură și pregătire profesională, în acest sens fiind și dispozițiile [art. 530 din Codul civil](#). Invocă în acest sens practica judiciară, în care s-a statuat că, în situația în care părintele nu obține venituri, cuantumul pensiei de întreținere se stabilește prin raportare la venitul minim pe economie, presupunându-se că debitorul obligației de întreținere, apt fiind de muncă, poate presta o activitate care să-i aducă un astfel de venit, iar împrejurarea că este lipsit de venituri echivalează cu o invocare a propriei culpe în îndeplinirea obligației legale. Astfel, se consideră că a

admite că dispozițiile legale criticate contravin prevederilor constituționale referitoare la interzicerea muncii forțate ar echivala cu a recunoaște debitorului posibilitatea de a se sustrage de la îndeplinirea obligației de a presta întreținere copilului său, prin simplul refuz de a munci.

7. Potrivit prevederilor [art. 30 alin. \(1\) din Legea nr. 47/1992](#), încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

8. Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile [Constituției](#), precum și [Legea nr. 47/1992, republicată](#), reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor [art. 146 lit. d\) din Constituție](#), precum și ale [art. 1 alin. \(2\)](#), ale [art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, republicată](#), să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă prevederile [art. 67 alin. \(2\) din Legea nr. 272/2004](#) privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 159 din 5 martie 2014, potrivit căreia: „(2) Dacă plata contribuției la întreținerea copilului nu este posibilă, instanța obligă părintele apt de muncă să presteze între 20 și 40 de ore lunar pentru fiecare copil, acțiuni sau lucrări de interes local, pe durata aplicării măsurii de protecție specială, pe raza administrativ-teritorială în care are domiciliul sau reședința.”

11. În opinia autorului excepției, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor din [Constituție cuprinse în art. 1 alin. \(5\)](#) privind principiul legalității, [art. 16 alin. \(1\)](#) referitor la egalitatea în drepturi și [art. 42 - Interzicerea muncii forțate](#). De asemenea, sunt invocate prevederile [art. 4 - Interzicerea sclaviei și a muncii forțate din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#), precum și [art. 2 alin. \(1\) din Convenția nr. 29/1930](#) privind munca forțată sau obligatorie, adoptată de Organizația Internațională a Muncii.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că prevederile legale criticate au mai format obiect al controlului de constituționalitate, prin raportare, între alte dispoziții constituționale, și la cele cuprinse în [art. 42 - Interzicerea muncii forțate](#), și în raport de o motivare similară celei formulate în prezenta cauză. Astfel, prin [Decizia nr. 352 din 24 iunie 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 585 din 5 august 2014, Curtea a reținut că prevederile de lege ce formează obiectul excepției de neconstituționalitate sunt cuprinse în [capitolul III „Protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi”, secțiunea a 2-a Plasamentul din Legea nr. 272/2004](#) și stabilesc reguli în cazul în care plata contribuției la întreținerea copilului cu privire la care s-a dispus măsura plasamentului nu este posibilă. În acest caz, instanța obligă părintele apt de muncă să presteze între 20 și 40 de ore lunar pentru fiecare copil, acțiuni sau lucrări de interes local, pe durata aplicării măsurii de protecție specială, pe raza administrativ-teritorială în care are domiciliul sau reședința.

13. Invocând jurisprudența sa privind interzicerea muncii forțate, respectiv [Decizia nr. 641 din 17 mai 2011](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 575 din 12 august 2011, Curtea a observat, mai întâi, că dispozițiile [Legii fundamentale](#) nu definesc sintagma „muncă forțată”. În consecință, aplicând dispozițiile [art. 20 alin. \(1\) din Constituție](#), Curtea a procedat la interpretarea acestei sintagme în concordanță cu pactele și tratatele internaționale de referință în materie la care România este parte, respectiv [Convenția nr. 29 din 18 iunie 1930](#) privind munca forțată sau obligatorie, adoptată de Organizația Internațională a Muncii, ratificată prin [Decretul nr. 213/1957](#), publicat în Buletinul Oficial nr. 4 din 18 ianuarie 1958, [Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16 decembrie 1966](#), ratificat prin [Decretul nr. 212/1974](#), publicat în Buletinul Oficial nr. 146 din 20 noiembrie 1974.

14. Astfel, prin decizia menționată, paragrafele 23-25, Curtea a reținut că [art. 2 pct. 1 din Convenția nr. 29 din 18 iunie 1930](#) privind munca forțată sau obligatorie, adoptată de Organizația Internațională a Muncii, ratificată prin [Decretul nr. 213/1957](#), publicat în Buletinul Oficial nr. 4 din 18 ianuarie 1958, prevede că „termenul «muncă forțată sau obligatorie» va însemna orice muncă sau serviciu pretins unui individ sub amenințarea unei pedepse oarecare și pentru care numitul individ nu s-a oferit de bunăvoie”. În sfera acestui concept nu sunt cuprinse, potrivit [art. 2 pct. 2 lit. b\) din Convenție](#), „orice muncă sau serviciu făcând parte din obligațiile civice normale ale cetățenilor unei țări pe deplin independentă” și nici „muncile mărunte de la sat, adică muncile executate în interesul direct al colectivității de către membrii acesteia, munci care deci pot fi considerate ca obligații civice normale ce revin membrilor colectivității, cu condiția ca populația însăși sau reprezentanții săi direcți să aibă dreptul să se pronunțe asupra justetei acestor munci”, potrivit [art. 2 pct. 2 lit. e\) din Convenție](#). Tot astfel, [art. 8 paragraful 3 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16 decembrie 1966](#), ratificat prin [Decretul nr. 212/1974](#), publicat în Buletinul Oficial nr. 146 din 20 noiembrie 1974, stabilind la alin. a) că „nimeni nu va putea fi constrâns să execute o

muncă forțată sau obligatorie”, precizează la alin. c) următoarele: „nu se consideră muncă forțată sau obligatorie” în sensul prezentului paragraf: „(...) (IV) orice muncă sau orice serviciu care fac parte din obligațiile cetățenești normale

15. De asemenea, prin aceeași decizie, paragrafele 26, 27 și 31, Curtea s-a referit la un alt act internațional în materie, respectiv [Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#), care nu definește munca forțată sau obligatorie, precizând la [art. 4 paragraful 3 lit. d\)](#) că nu poate fi considerată muncă forțată sau obligatorie munca sau serviciul care face parte din „obligațiile civile normale”. Cu toate acestea, jurisprudența în materie a Curții Europene a Drepturilor Omului evidențiază faptul că, în discuție, este vorba de obligații de ordin financiar, fiscal, de securitate socială, iar adjectivul „normal” atașat la „obligațiile civile” semnifică faptul că munca impusă de această situație trebuie să aibă un caracter tradițional sau uzual în societatea dată. În același timp, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a adăugat că toate cele patru alineate ale [paragrafului 3 din art. 4 din Convenție](#), dincolo de diversitatea lor, pun în evidență ideea fundamentală a existenței unui interes social în desfășurarea anumitor activități de solidaritate socială și de normalitate. De asemenea, Curtea a observat că [art. 5 alin. \(2\) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene](#) stabilește că „Nimeni nu poate fi constrâns să efectueze o muncă forțată sau obligatorie”. Pe cale de consecință, Curtea a constatat că obligarea părintelui la prestarea unor activități sau lucrări de interes local, potrivit normelor de lege supuse controlului de constituționalitate, nu se încadrează în sfera sintagmei „muncă forțată” și nu încalcă [art. 42 din Constituție](#).

16. Cele statuate în decizia menționată își mențin valabilitatea și în prezenta cauză, neintervenind elemente noi, de natură a determina o reconsiderare a jurisprudenței Curții Constituționale.

17. În prezenta cauză se mai susține că prevederile legale criticate creează o situație discriminatorie între persoanele care se încadrează în ipoteza juridică a normei criticate, cărora nu li se solicită acordul în vederea prestării unui număr de ore de muncă lunar, în cadrul unor acțiuni sau lucrări de interes local, pe de o parte, și persoanele cărora li s-a aplicat pedeapsa închisorii, care poate fi amânată, respectiv a cărei exercitare poate fi suspendată, sub supraveghere, în condițiile [art. 83](#) și, respectiv, [art. 91 din Codul penal](#), dacă infractorul și-a manifestat acordul de a presta muncă neremunerată în folosul comunității.

18. Cu privire la critica de neconstituționalitate ce vizează încălcarea [art. 16 alin. \(1\) din Constituție](#), Curtea reține, în acord cu jurisprudența sa constantă, că principiul egalității „presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea el nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice” ([Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994). De asemenea, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (a se vedea, în acest sens, cu titlu exemplificativ, [Decizia nr. 86 din 27 februarie 2003](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 207 din 31 martie 2003, [Decizia nr. 476 din 8 iunie 2006](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 599 din 11 iulie 2006, [Decizia nr. 573 din 3 mai 2011](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 363 din 25 mai 2011, și [Decizia nr. 366 din 25 iunie 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 644 din 2 septembrie 2014).

19. Aplicând aceste considerente de principiu în prezenta cauză, Curtea reține că nu poate fi reținută pretinsa discriminare invocată de autorii excepției referitoare la inegalitatea juridică creată prin reglementarea diferită a necesității existenței sau nu a acordului de a presta muncă neremunerată în folosul comunității, în ipoteza reglementată de textul de lege criticat, pe de o parte, și, respectiv, în cazul persoanelor cărora li s-a aplicat pedeapsa închisorii, pe de altă parte, întrucât tratamentul juridic diferit, criticat în prezenta cauză, își are justificarea obiectivă în situațiile juridice diferite în care se află destinatarii celor două norme juridice invocate. Astfel, cele două categorii de persoane invocate de autorii excepției, respectiv părinții care, în lipsa contribuției bănești la întreținerea copilului pentru care s-a dispus măsura plasamentului, sunt obligați la prestarea unui număr de ore de muncă, lunar, în cadrul unor acțiuni sau lucrări de interes local, în timpul aplicării măsurii de protecție specială a copilului, pe de o parte, și persoanele condamnate la o pedeapsă privativă de libertate, pe de altă parte, se află în situații juridice diferite. Prin urmare, diferența de tratament juridic este justificată, în mod obiectiv și rațional, de situațiile juridice diferite în care se regăsesc destinatarii normei legale.

20. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul [art. 146 lit. d\)](#) și al [art. 147 alin. \(4\) din Constituție](#), al [art. 1-3](#), al [art. 11 alin. \(1\) lit. A.d\)](#) și al [art. 29 din Legea nr. 47/1992](#), cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
În numele legii
DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Radu-Gabriel Patriche, în calitate de curator special al pârâților Ciprian Nederi și Luana Gabriela Nederi în Dosarul nr. 3.424/110/2017 al Tribunalului Bacău - Secția I civilă și constată că dispozițiile [art. 67 alin. \(2\) din Legea nr. 272/2004](#) privind protecția și promovarea drepturilor copilului sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Bacău - Secția I civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 3 decembrie 2019.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,

Irina Loredana Gulie
